

Soukromé podnikání v ČR – živnosti a obchodní společnosti

Soukromým podnikáním v ČR se zabývají zákony:

- a) živnostenský zákon
- b) obchodní zákoník
- c) občanský zákoník

Živnostenský zákon (zákon č. 455/1991 Sb.):

- je to zákon o živnostenském podnikání, byl několikrát novelizován, významná novela byla přijata v květnu 2000, kdy se zpřísnila řada pravidel živnostenského podnikání a podnikání obecně). Významné změny se týkaly především podnikání zahraničních osob v ČR a sjednocení právního prostředí pro podnikání se zeměmi EU (díky podepsaným Evropským dohodám mají čeští podnikatelé možnost podnikat v zemích EU)

Soukromé podnikání je založeno na soukromém vlastnictví, majetek je ve vlastnictví soukromé osoby a to buď FO nebo PO.
Soukromé podnikání můžeme znázornit na schématu:

Soukromé podniky

FO

může to být podnik jednotlivce nebo to mohou být podniky jako organizace

- 1) osoby provozující zemědělskou výrobu podle zvláštních předpisů
př.: František Novák, rolník Rakovník
- 2) osoby podnikající podle jiného oprávnění než je živnostenský list či koncese
př.: judr. Jiří Král, notář Most
- 3) osoby podnikající podle živnostenského oprávnění (listu)
př.: Josef Jíra, obchodník Most

PO

můžou to být obchodní společnosti státní podniky nebo družstva, případně jiné podniky

- 1) podniky zapsané v OR s živnostenským oprávněním
př.: Motokov a.s. Praha
- 2) podniky zapsané v OR s jiným oprávněním (společenská smlouva)
př.: Komerční Banka a.s. Praha
- 3) organizace nezapsané v OR mající živn. oprávnění (tvoří výjimku)

Živnosti (FO)

- jsou to podniky jednotlivců a vznikají na základě živnostenského oprávnění

Živnost:

- je to soustavná činnost provozovaná samostatně, vlastním jménem na vlastní odpovědnosti, za účelem dosažení zisku

Živnost není:

- a) provozování činnosti vyhrazené zákonem státu nebo určené právnické osobě, výkon hromadné správy autorských práv
- b) činnost lékařů, lékárníků, stomatologů, psychologů, logopedů, veterinářů, advokátů, notářů, znalců a tlumočnicků
- c) činnost bank, pojišťoven, spořitelen, burz
- d) pořádání loterií a her
- e) výroba elektřiny, plynu nebo tepla
- f) zemědělství, námořní doprava a mořský rybolov, provozování dráhy, letišť
- g) výroba léčiv, státní zkušebnictví, zprostředkování zaměstnání
- h) provozování rozhlasového a televizního vysílání
- i) výchova a vzdělání na základních, středních, speciálních a vysokých školách

Subjekty oprávněné provozovat živnost:

- živnost může provozovat FO nebo PO, splní-li podmínky živnostenského zákona (živnost na území ČR může provozovat i zahraniční osoba -> osoba, která má sídlo mimo území ČR)

Podmínky provozování živností:

a) všeobecné

- to jsou podmínky týkající se všech druhů oprávnění provozovat živnost (musí je splňovat každý)
- patří sem:
 - dosažení věku 18 let
 - způsobilost k právním úkonům (svéprávnost)
 - morální bezúhonnost (prokazuje se výpisem z trestního rejstříku za 50Kč v Mostě na soudu, pokud je záznam v trestním rejstříku, neznamená to, že nemůžu podnikat)

b) zvláštní

- spadá sem nejčastěji odborná či jiná způsobilost, nebo praxe
- pokud tyto podmínky podnikatel nesplňuje musí si zvolit odpovědného zástupce, který tyto podmínky splňuje (ten musí být uveden na ŽL nebo KL)

Rozdělení živností:

- a) ohlašovací - které při splnění stanovených podmínek smějí být provozovány na základě ohlášení
 - řemeslné
 - vázané
 - volné
- b) koncesované - které smějí být provozovány na základě koncese

Rozdíl mezi ohlašovací a koncesovanou živností spočívá v tom, že živnosti ohlašovací mají méně náročné a méně příznivé podmínky při zřizování na rozdíl o těch koncesovaných (další rozdíly jsou přesně stanoveny zákonem).

Živnostenský zákon přesně vymezuje, které živnosti jsou ohlašovací a které jsou koncesované.

Živnostenské oprávnění:

Oprávnění provozovat živnost vzniká právnickým osobám již zapsaným do obchodního rejstříku, právnickým osobám, které se do obchodního rejstříku nezapisují, a fyzickým osobám:

- a) u ohlašovacích živností dnem ohlášení, nebo pokud je v ohlášení uveden pozdější den zahájení živnosti, tímto dnem
- b) u koncesovaných živností dnem nabytí právní moci rozhodnutí o udělení koncese

Průkazem živnostenského oprávnění je:

- a) živnostenský list osvědčující splnění podmínek stanovených živ. zákonem pro provozování živností ohlašovacích
 - b) koncesní listina, již byla udělena koncese
- oba tyto doklady vystavuje živnostenský úřad

Vznik živnostenského oprávnění:

- vzniká dnem zápisu do OR
- nepodají-li návrh na zápis ve lhůtě 90 dnů do doručení živnostenského listu nebo koncesní listiny, nebo není-li návrhu vyhověno, musí uvedené doklady neprodleně vrátit
- platnost živnostenského listu nebo koncesní listiny zaniká nesplněním podmínek
- živnostenské oprávnění může být vykonáváno na celém území ČR

ŽL nebo KL opravňuje podnikatele podnikat pouze v jedné činnosti, tzn. chce-li podnikatel podnikat ve více oblastech, musí si pořídit na každou činnost zvlášť oprávnění (ŽL či KL).

Provozování živnosti prostřednictvím odpovědného zástupce:

Podnik může provozovat živnost prostřednictvím odpovědného zástupce, což je FO ustanovená podnikatelem, která odpovídá za řádný provoz živnosti a za dodržování živnostenskoprávních předpisů.

Odpovědný zástupce musí splňovat všeobecné i zvláštní podmínky, musí mít pobyt na území ČR a nemůže vykonávat funkci odpovědného zástupce pro více než dva podnikatele.

Je-li podnikatel PO, je povinen ustanovit odpovědného zástupce (je to většinou člen statutárního orgánu)

Je-li podnikatel FO - odpovědného zástupce může ustanovit, nesplňuje-li však podnikatel zvláštní podmínky pro provozování živnosti, nebo nemá-li pobyt na území ČR, je povinen odpovědného zástupce ustanovit.

Pokračování v živnosti při přeměně obchodní společnosti nebo družstva:

Při přeměně obchodní společnosti nebo družstva v jinou obchodní společnost nebo v družstvo může nová společnost, po případně družstvo pokračovat v provozování živnostenského oprávnění svého právního předchůdce v provozování živnosti zaniklé společnosti nebo družstva po dobu nezbytně nutnou k získání vlastního živnostenského oprávnění (do 15 dnů ode dne vzniku změny se to musí oznámit živnostenskému úřadu a současně ohlásit živnost nebo požádat o koncesi)

Živnosti ohlašovací:

- a) řemeslné živnosti - podmínkou je odborná způsobilost získaná vyučením v oboru
- b) vázané živnosti - podmínkou je odborná způsobilost získaná jinak
- c) volné živnosti - podmínkou není odborná způsobilost, k získání živnosti musí být splněny všeobecné podmínky (nemusí mít kvalifikaci ani vzdělání)

Živnosti řemeslné:

- zde se odborná způsobilost prokazuje výučním listem nebo jiným dokladem o ukončení učebního oboru, doklad je kombinován s praxí:

- a) výuční list a 3 roky praxe
- b) maturita a 2 roky praxe
- c) vysokoškolský diplom a 1 rok praxe v oboru

- praxí v oboru se rozumí také základní nebo náhradní služba v ozbrojených silách nebo civilní služba, pokud během ní byly pravidelně vykonávány práce, které jsou předmětem příslušné živnosti

Př.: zámečnictví, hodinářství, holičství, truhlářství, zednické práce, klempířství a pokrývačství, kadeřnictví, opravy motorových vozidel, řeznictví a uzenářství,

pivovarnictví, mlékárenství, zlatnictví a stříbrnictví, klenotnictví, prodej drogistického zboží

Živnosti vázané:

- mohou provozovat osoby se středoškolským či vysokoškolským vzděláním, může se vyžadovat délka praxe v oboru nebo nějaké speciální zkoušky (svářečské zkoušky, zkoušky o bezpečnosti práce)

Př.: výroba, montáž, opravy, rekonstrukce a revize, výroba a prodej jedů a žiravin, oční optik, vyučování řízení motorových vozidel, horský průvodce, psychologické poradenství, ošetřování rostlin, instalace a opravy el. zařízení, oprava elektroniky, projektování, poskytování softwaru, účetnictví, překladačství,

Příklady některých vázaných živností:

- a) masérské služby: je třeba střední zdravotnická škola s maturitou (např. z rehabilitace); nebo osvědčení o masérském kurzu; nebo lékařská fakulta v oboru; nebo VŠ tělovýchovného směru
- b) autoškola: je třeba řidičský průkaz a potvrzení příslušné dopravní policie o odborné způsobilosti
- c) provádění bytových a občanských staveb: je třeba VŠ vzdělání v oboru stavebním a 5 let praxe

Podle předmětu podnikání dělíme živnosti také na:

- a) obchodní (zabývají se obchodní činností Delta; koupě zboží za účelem jeho dalšího prodeje a prodej)
- b) výrobní (zabývají se výrobou)
- c) poskytující služby (ubytování či cestovní kancelář)
- jednotlivé předměty jsou přesně vymezeny zákonem (je doporučeno se poradit s pracovníci na ŽÚ)

KONCESE

- živnosti koncesované jsou živnosti, které nemohou vzniknout bez státního povolení. K oprávnění je nutno doložit požadavek tzv. spolehlivosti a odborné způsobilosti. Jedná se o živnosti, které kladou velké nároky na morální spolehlivost a odbornou způsobilost podnikatele.

- vydává živnostenský úřad, který může navíc žádat vyjádření příslušné hospodářské komory nebo živnostenských společenstev = cechů v daném oboru

- koncesní listina musí splňovat všeobecné podmínky a platí se za ní poplatek 2.000,-Kč

Př.: nákup a prodej zbraní; nákup a prodej střeliva, výbušnin (SEMTEX); čerpací stanice; silniční motorová doprava - soukromé autobusy, taxi služba; směnárna; hubení škodlivých živočichů, desinfekce, desinsekce a deratizace; zpracování tabáku a výroba tabákových výrobků; pohřební služba; podniky zajišťující ostrahu majetku a osob

Vyplnění žádosti o registraci:

FO

- 1) obchodní jméno
- 2) jméno a příjmení
- 3) bydliště
- 4) rodné číslo

- 5) zákonný zástupce
- 6) předmět podnikání
- 7) místo podnikání - hlavní
vedlejší provozovny

- přikládá se výpis z trestného rejstříku
- u řemeslné nebo vázané živnosti se přikládají navíc doklady o odborné způsobilosti
- dále se přikládá 1.000 Kč

Tyto doklady se odnesou na živnostenský úřad (referát), kde za 10-30 dní vystaví živnostenský list.

PO

- 1) obchodní jméno
- 2) jména a příjmení společníků
- 3) bydliště společníků
- 4) rodná čísla společníků
- 5) mají-li firmy jejich IČO
- 6) právní forma
- 7) statutární orgán
- 8) předmět podnikání
- 9) místo provozovny

- 10) vklady jednotlivých společníků
- 11) organizační strukturu
- 12) rozdělení zisku

- přikládá se výpis z trestního rejstříku
- a doklady o odborné způsobilosti

- přikládá se 3.000 Kč za zápis do OR

Poté PO žádá o zápis do OR, žádost musí být podána do 30 dnů od podepsání společenské smlouvy. Do 1-2 měsíců přijde rozhodnutí soudu o zápisu do OR.

Živnostenský list obsahuje:

- 1) jméno a příjmení
- 2) IČO
- 3) číslo registrace
- 4) předmět podnikání
- 5) místo provozovny
- 6) podpis vedoucího živnostenského referátu
- 7) datum vystavení (vztahuje se k zahájení podnikatelské činnosti)

Živnostenský list musí mít FO na viditelném místě provozovny!

Obecné povinnosti podnikatele:

- 1) chránit životní a pracovní prostředí, přírodní zdroje a kulturní památky před škodlivými účinky, které mohou být jeho činností vyvolány
- 2) budovat zařízení na ochranu životního prostředí
- 3) provozovnu zvenčí trvale a viditelně označit obchodním jménem a identifikačním číslem
- 4) mít na viditelném místě provozovny živnostenský list
- 5) označit zboží cenami, zpřístupnit ceník
- 6) je povinen vydat na vyžádání zákazníkovi doklad o zakoupení zboží či poskytnutí služby
- 7) musí mít provozovací (pracovní) dobu, musí tam být uveden i odpovědný vedoucí

- 8) zboží musí být dokladově prokázáno (musí být jasný původ zboží)
- 9) je povinen umožnit prohlídku provozovny pracovníkovi živnostenského úřadu
- 10) musí mít inspekční knihu, do které zapisuje kontroly
- 11) je odpovědný za své zaměstnance!!! (má povinnost za ně platit sociální a zdravotní pojištění)

Daňové a odvodové povinnosti podnikatele:

- 1) ze zákona povinný odvod daně DPFO - u FO
DPPO - u PO
- 2) odvod zdravotního a sociálního pojištění za sebe a za své zaměstnance
- 3) odvod DPH, pokud je plátcem a má DIČ
- 4) odvod spotřební daně (cigarety, alkohol = výrobky, které škodí zdraví)
- 5) platit celní poplatky, v případě obchodování se zahraničím

Jiné povinnosti podnikatele:

- 1) zřídit si razítko (nesmí být kulaté, může tam být logo, obrázek, IČO, sídlo)
- 2) zřídit si bankovní účet
 - a) korunový
 - b) devizový
- 3) vést účetnictví

Hospodářská komora České republiky:

- slouží k podpoře podnikatelských aktivit mimo zemědělství, potravinářství a lesnictví, k prosazování a ochraně zájmů a k zajišťování potřeb svých členů
- je právnickou osobou a je zapsaná v OR
- komory poskytují svým členům poradenské a konzultační služby v otázkách spojených s podnikatelskou činností, organizují vzdělávací činnost, navazují a rozvíjejí styky s komorami v zahraničí
- členy mohou být jak FO, tak PO a jejich povinnosti vznikají dnem zápisu do seznamu členů